

Nr 50

Utlåtande i anledning av motioner angående rationaliseringen av eldistributionen.

I de till allmänna beredningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 245 av herrar *Mattsson* och *Erik Filip Petersson* samt II: 308 av herr *Andersson* i Örebro m. fl. hemställes att riksdagen måtte uttala

1. att vid rationaliseringen av eldistributionen och den fortsatta koncessioneringen tills vidare största hänsyn toges till de av rationaliseringen berörda företagens egna synpunkter;

2. att vid bedömning av olika företag företräde ges åt samgående av närbelägna företag av samma ägandekategori; samt

3. att kommunägd eldistribution ej genom rationaliseringen tvingas att upphöra.

Motionärerna återger vissa bestämmelser i gällande lagstiftning i fråga om koncession för distribution av elektrisk kraft och anför att man vid bedömningen av koncessionsärenden — ehuru detta inte utsagts i lagen — torde fästa största avseendet vid storleken av företagen, mätt i antalet anslutna kraftförbrukare. Övriga bedömningsgrunder, t. ex. den ekonomiska bärkraften, är mera vaga. Sedan elkraftutredningen i betänkande år 1954 föreslog en storlek av minst 2 000 kraftförbrukare och rekommenderade att företagen genom sammanslagningar skulle omorganisera sig i större enheter har en stor rationalisering ägt rum. Förhållandena på landsbygden har, trots den avsevärda höjningen av kraftförbrukningen, blivit bättre. Kraftkonsumenterna på landsbygden erhåller också elströmmen till priser som är föga högre än i städerna. De av konsumenterna ägda ekonomiska föreningarna, som helt arbetar efter självkostnadspriser, har här haft stor betydelse. Även för servicen på landsbygden är det viktigt att lokalt boende yrkesmän finns till hands. Förra årets och innevarande års snöskador på linjerna visar klart detta. Rationaliseringen får ej drivas för långt med alltför långa avstånd till hjälp vid strömavbrott.

Dessa och närliggande frågor har varit föremål för behandling i riksdagen. Därvid har hänvisats till pågående utredning inom kommerskollegium. Under tiden har emellertid koncessioner utlöpt, och företagen har måst påskynda rationalisering och omorganisation. Många små men bärkraftiga och välskötta elföreningar har enligt motionärerna svårigheter att i tid hinna göra överenskommelser om sammanslagningar. Däremot har de

Bihang till riksdagens protokoll 1967. 11 saml. Nr 50

större råkraftproducerande företagen i stor utsträckning övertagit mindre föreningar. Det har också sagts att kommerskollegium numera fordrar ännu större enheter och därvid hänvisats till annat uttalande att 5 000 kraftförbrukare vore en lämplig minsta storlek. Oavsett detta synes det enligt motionärerna dock lämpligast att ge företagen rådrum vid anpassningen till de större enheterna, tills ansvarigt beslut om nya regler fattats. Skulle nämnda storlek bli allmän norm, beröres ej blott eldistributionsföreningarna utan även andra, inte minst vissa kommunala elverk.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen II: 308.

Utskottet

I motionerna hemställs att riksdagen skall uttala vissa vägledande principer i fråga om rationaliseringen av eldistributionen och koncessionsgivningen.

Den år 1966 tillkallade eldistributionsutredningen har till uppgift att fullfölja ett tidigare inom kommerskollegium bedrivet utredningsarbete rörande organisationen m. m. av de statliga åtgärderna för rationalisering av eldistributionen. Utredningen avser att avge betänkande sommaren 1968. De av motionsyrkandet omfattade frågorna kommer att behandlas av utredningen och bör bedömas mot bakgrund av dess kommande förslag.

Utskottet vill härutöver erinra om att frågan om förnyelse av utlöpande koncessioner i avvaktan på sådana riktlinjer, som kan komma att utformas sedan utredningens förslag framlagts, har behandlats i interpellationssvar den 22 maj 1967. Därvid har framhållits att koncessionsgivningen utnyttjas som ett led i strävandena att främja en strukturomvandling på eldistributionssidan men att distributionsföretagen inte vägras förlängda koncessioner för att få erforderligt rådrum för exempelvis överlåtelse av distributionsanläggningarna.

Med hänsyn till vad ovan anförts finner utskottet inte skäl tillstyrka motionerna.

Utskottet hemställer därför,

att de likalydande motionerna I: 245 och II: 308 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 9 november 1967

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Hellebladh (s), Eric Gustaf Peterson (fp), Oscar Carlsson (s), Axel Kristiansson (cp), Yngve Persson (s), fru Hultell (h), fru Elvy Olsson (cp), herr Helge Karlsson (s), fru Diesen (h), herr Torsten Hansson (s), fru Landberg (s) och herr Wirtén (fp);

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm (s), herrar Hamrin i Kalmar (fp), Dickson (h)*, Lundmark (s), Haglund (s), Wikner (s), fru Ekroth (s), herrar Andersson i Örebro (fp), Johansson i Växjö (cp), Nilsson i Agnäs (h), Hansson i Piteå (s)* samt Josefson i Arrie (cp).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Särskilt yttrande

av herr *Axel Kristiansson* (cp), fru *Hultell* (h), fru *Elvy Olsson* (cp), fru *Diesen* (h) samt herrar *Dickson* (h), *Andersson i Örebro* (fp), *Johansson i Växjö* (cp), *Nilsson i Agnäs* (h) och *Josefson i Arrie* (cp).

Den pågående rationaliseringen av eldistributionen genom sammanläggning av företag är från många synpunkter nödvändig. Det är lämpligt att företräde därvid ges åt sammanläggning mellan närbelägna företag ur samma ägandekategori. Förra året tillsattes eldistributionsutredningen för att fullfölja utredningsarbete rörande de statliga åtgärderna för rationalisering av eldistributionen. Det är väsentligt att man inte innan denna utredning framlagt sitt förslag genom en ny tolkning av gällande lag i praktiken inför nya regler för koncessionsgivningen. Det är också väsentligt att man inte genom att ge en allt för kort koncessionstid ställer mindre eldistributionsföreningar, som är i färd med att överlåta sina anläggningar, i ett omöjligt förhandlingsläge i förhållande till sin motpart. En kort tidsfrist innebär att företagen inom en tidrymd av några månader eller högst ett år måste finna en köpare som är villig att överta anläggningarna. Köparens överläge i förhandlingar om anläggningarnas pris när säljaren agerar under svår tidspress är uppenbart. I flera sammanhang har i riksdagen framhållits att företagen skall få erforderligt rådrum för överlåtelse. Innan utredningsförslaget framlagts och ersättningsreglerna vid övertaganden av detta slag fastställts bör den tid för vilken förlängda koncessioner ges vara av tillräcklig längd för att ge eldistributionsföreningarna rådrum vid försäljning. Kommerskollegiums nuvarande praxis, ett års koncessioner, måste dessutom leda till onödigt merarbete när koncessionerna årligen skall omprövas.